

Slutrapport från arbetsgrupp Samordnade insatser för traumatiserade barn med flyktingbakgrund

Temagrupp Barn och unga
December 2015

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Syfte och mål	3
Uppdraget.....	3
Arbetsgruppen.....	4
Definierade förbättringsområden	5
Handlingsplan	6
Sammantaget	9

Bakgrund

Antalet barn och ungdomar med flyktingbakgrund har ökat markant de sista åren och många har ett stort behov av insatser för traumaproblematik. Flera verksamheter inom både kommun och region har signalerat behov av att utöka, förbättra och i vissa fall samordna insatserna. Utgångspunkten är frågeställningen hur vi på bästa sätt kan tillgodose dessa barns och ungdomars behov utifrån ett barnrättsperspektiv.

De flesta barn och ungdomar som kommer har haft det problematiskt och upplevt svåra händelser både under flykten och tiden innan i sitt hemland. Att komma till ordnade och trygga förhållanden, som förskola, skola och föreningsliv kan erbjuda, täcker behoven för de flesta och är i sig en viktig del för att komma tillrätta med traumaproblematik. En grupp barn och ungdomar är dock i behov av vård- och stödinsatser, både på primärvårds- och specialistnivå. I planeringssammanhang är det viktigt att ha med sig att traumaproblematik kan visa sig lång tid efter att familjen eller ungdomen kommit i trygghet.

Hur gör vi tillsammans
bäst nytta
för barn och ungdomar
som varit på flykt?
ur ett
Barnrättsperspektiv

Temagrupp Barn och Unga lyfte behovet av att se över insatserna för de traumatiserade barnen med flyktingbakgrund i sin verksamhetsplan inför 2015. En arbetsgrupp tillsattes och startade sitt arbete i juni 2015. Under sommaren ökade antalet barn och familjer markant och situationen blev av allt mer av akut karaktär.

En delrapport utkom i oktober månad¹. Denna slutrapport kompletterar och bygger vidare utifrån delrapporten. Rapporterna tillsammans bildar en helt men kan även läsas var för sig.

Syfte och mål

Övergripande mål: **Alla barn ska lyckas i skolan!**

Samordnade insatser ska finnas för barn och unga med flyktingbakgrund.

Syftet var att definiera områden som kan samordnas och hur vi kan göra detta.

Uppdraget

- Synliggöra förbättringsområden för att möta behoven hos de traumatiserade barnen
- Lämna förslag på insatser som kan samordnas mellan region och kommun för att göra bästa nytta
- Ta fram en strategi/handlingsplan för att genomföra och samordna dessa insatser

Arbetet skulle koordineras med pågående arbete inom GR samt med andra verksamheter och ta utgångspunkt från nyligen framtagna rapporterna "Får jag vara med?" Erfarenheter från ensamkommande barn och ungdomar i Göteborgsregionen rapport från GR samt "Västra Götalands stöd till asylsökande och nyanlända" VGR 2015-03-05.

¹ Länk till delrapport -

http://www.samverkanstorget.se/upload/Samverkanstorget%202014/Organisation/Temagrupper/Barn%20och%20unga/Samordnade%20insatser%20f%c3%b6r%20traumatiserade%20barn%20med%20flyktingbakgrund/Delrapport_Sept%202015_KF_ny.pdf

Arbetsgruppen har bestått av;

- **Lars Gelande**r, som ordförande, verksamhetschef ANS Barn- och ungdomsverksamheter
- **Lena Simonsson**, skolhälsovårdsöverläkare Center för skolutveckling
- **Mats Pihlgren**, gruppchef Central elevhälsa Utbildningsförvaltningen gymnasieskolan
- **Alex Rezaei**, samordnare Ungdomsmottagningen Hisingen
- **Ulla-Britt Caping Salas**, projektledare Göteborgsregionens kommunalförbund
- **Henry Ascher**, barnläkare Flyktingbarnteamet
- **Nadja Barenthin Lindblad**, barnsjuksköterska Flyktingbarnteamet
- **Helene Holmström**, processledare för nyanlända Göteborgs Stad
- **Eva Andersson**, Berglund rektor Introduktionsenheten i Östra Göteborg
- **Maria Wadman**, kurator Barn- och ungdomspsykiatriska mottagning Gamlestaden
- **Marie Carlsson**, verksamhetschef BUP
- **Anna Larsson**, vårdcentralchef VC Hisings Backa
- **Anne Kelottijärvi**, socialsekreterare Partille socialtjänst
- **Ulrika Nordström**, socialsekreterare Göteborgs Stad Etableringsenheten
- **Håkan Mannelqvist**, planeringsledare Koncernstab hälso- och sjukvård
- **Peter Almgren**, primärvårdschef Barn- och ungdomsmedicin
- **Anita Nilsson**, processledare Temagrupp Barn och unga

Arbetsgruppen startade sitt arbete i juni 2015. En delrapport, framtagen av Katja Finger, kom ut i oktober 2015. Två workshops med arbetsgruppen och ett antal intervjuer med nyckelpersoner i Göteborgsområdet ligger till grund för delrapporten. Delrapporten definierar ett antal förbättringsområden som arbetsgruppen under hösten har arbetat vidare under ytterligare två träffar.

Definierade förbättringsområden

Delrapporten lyfte ett antal konkreta förbättringsförslag. Dessa handlade i första hand om:

- **Kunskapshöjande insatser** av all personal som arbetar med barn och ungdomar som varit på flykt inom både kommun och region.
- **Team nära barnen** med kompetens för att möta barnets/ungdomens behov, somatiskt, psykiskt, psykiatriskt, socialt som är mobilt för att kunna agera över geografiska gränser.
- **Familjecentrerat arbetssätt** för att stötta föräldrar. I högre grad använda **SIP och Västbus**, även på gruppnivå.
- **Målgruppsorienterat arbetssätt** - Inom gruppen barn och unga upp till 18 bör man studera och tillgodose flickors särskilda behov. Behoven för ungdomar över 18 år bör ses över.
- **Tydligare och kortare beslutsvägar**
Beslutsprocesser som kan anpassa sig till akuta situationer behöver finnas. Utveckling av ledarskapet inom kommun och region som främjar tydliga mandat och förmågan att anpassa sig till snabba förändringar inom omvärlden.
- **Gemensamma strategier mellan kommunens och regionens politiker och ledande tjänstemän**
När barnets rättigheter och behov sätts i fokus blir behovet av en strukturerad samverkan och samordning av insatser mellan kommun och region tydlig.

Det finns behov av ökade resurser för ett bra omhändertagande på alla nivåer både inom regionens och kommunernas verksamheter. Inom regionen saknas ofta första linjens sjukvård.

Förutom Temagrupp Barn och unga så är frågan om samverkan kring flyktingbarnen aktuell inom flera NOSAM (Närområdessamverkan).

Handlingsplan

Mål	Beskrivning	Aktivitet	Ansvar
<p>Höjd kompetens</p> <p>All personal som arbetar med barn som varit på flykt ska ha en god kunskap inom området</p>	<p>Behovet är stort av gemensam kompetensutveckling samt ökad kunskap hos personal inom området.</p> <p>Viktigt också att olika personalgrupper får möta varandra över huvudmannagränser.</p> <p>Uttalat är behov av traumakunskap, utvecklingspsykologi samt annan verksamhetsnära kunskap som att arbeta med tolk, hos personal inom boenden, socialtjänst, primärvård med flera.</p> <p>Struktur för kompetensutveckling på lång sikt behöver tas fram.</p> <p>GR är en bra plattform för att tillsammans med regionen ta fram gemensam kompetensutveckling på både kort och lång sikt.</p>	<p>GR planerar två konferenser under våren 2016 och eventuellt två till under hösten.</p> <p>Studierektorerna för barnspecialister VGR anordnar under våren en fortbildningsinsats på specialistnivån BUM.</p> <p>Delar av arbetsgruppen träffas vidare kring behovet av gemensam kompetensutveckling – första träff i början av feb. För utbildningarna kopplas de medel, 336 tkr, som beviljats av LGS.</p>	<p>GR</p> <p>Sektorsrådet i barnsjukvård</p> <p>Uppdrag till del av arbetsgruppen</p>
<p>Team nära barnen</p> <p>Det finns team nära barnen med kompetens för att möta barnets behov, somatiskt, psykiskt, psykiatriskt, socialt, som är mobilt för att kunna agera över geografiska gränser.</p>	<p>Arbetsgruppen konstaterar att för att kunna möta barnens rättigheter och behov krävs samordning mellan kommun och region.</p> <p>Förslag;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utöka så att Flyktningbarn-team inom regionen finns tillgängligt för kranskommuner och olika delar av Gbg. - Bilda mobila team med VC, förstärkta av BUM, där bland annat hälsoundersökningar genomförs i samverkan med elevhälsa på grundskolorna och gymnasierna. <p>Det pågår ett aktivt utvecklingsarbete inom varje huvudman.</p> <p>*Flyktningbarnteamet på Angereds Närsjukhus, har mångårig kompetens, en liten enhet.</p>	<p>Påtala behovet av strukturerad samordning mellan huvudmännen, sprida rapporten med förslag i verksamheternas linjer.</p> <p>Återkommande informera varandra i arbetsgruppen om utvecklingen och beslut inom den egna verksamheten.</p> <p>Uppföljningsmöte i arbetsgruppen för att stämma av nuläget.</p>	<p>Arbetsgruppen informera respektive linje.</p> <p>LGS informeras om förslag Arbetsgruppen informera om förslagen i respektive linje</p> <p>Arbetsgruppen</p> <p>12 maj 2016</p>

Mål	Beskrivning	Aktivitet	Ansvar
	<p>*Flyktingmedicinskt centrum - mobilt team som bland annat vänder sig till boenden för ensamkommande barn.</p> <p>*Inom Kungälv, Mölndal och Frölunda finns konkreta planer på mobila team i regi av VC förstärkta BUM som specialistnivå.</p> <p>*Inom kommunerna bildas i dag team bland annat på Hisingen och i Angered.</p> <p>*Gott exempel är det team som bildats kring hälsundersökningar, skolan/Välkomsten och VC på Hisingen.</p> <p>NOSAM är arenan lokalt för samordning och kunskap om varandra. Flera NOSAM har frågan på agendan.</p>	Sprida rapporten till NOSAM	Processledare
<p>Stöd i samarbetet</p> <p>Samarbetet kring flyktingbarn präglas av;</p> <p>*Familjecentrerat arbetssätt som grund</p> <p>*Västbus riktlinjer som stöd och struktur</p> <p>*SIP (samordnad individuell plan) som verktyg</p>	<p>Temagrupp Barn och Unga har slagit fast att samarbetet mellan kommun och region ska präglas av;</p> <p>*Familjecentrerat arbetssätt som grund</p> <p>*Västbus riktlinjer som stöd och struktur</p> <p>*Samordnad individuell plan (SIP) som verktyg</p> <p>Vi kan arbeta utifrån detta även på gruppnivå!</p> <p>Att träffa andra i samma situation har många gånger en stark effekt.</p> <p>I det lokala arbetet i NOSAM är dessa områden väl kända och arbetas aktivt med.</p>	<p>Ingå som del i gemensam kompetensutveckling och i det fortsatta utvecklingsarbetet.</p> <p>Temagruppens fortsatta implementeringsarbete.</p>	<p>Arbetsgruppen</p> <p>Temagrupp Barn och Unga</p>
<p>Målgruppsanpassat</p> <p>Flickors särskilda behov är synliggjorda och tillgodosedda.</p> <p>Behov hos ungdomar över 18 år är synliggjorda och tillgodosedda.</p>	<p>Arbetsgruppen vill även lyfta två utsatta grupper, flickor och ungdomar över 18, unga vuxna.</p> <p>Vikten av att ha ett flexibelt förhållningssätt till ålder och även när det gäller geografiskt tillhörighet.</p>	<p>Dessa frågor ska beaktas i utvecklingsarbetet inom respektive huvudman</p> <p>GR har fått i uppdrag av Länsstyrelsen att särskilt titta på konsekvenserna av att så stor andel av de ensamkommande barnen är pojkar. Hur ser det ut på boendena? Hur är fördelningen av män/kvinnor i personalen på boendena? Är mottagningsstödet mer anpassat till pojkar?</p>	<p>Arbetsgruppen informera respektive linje</p> <p>GR</p>

Mål	Beskrivning	Aktivitet	Ansvar
	<p>Arbetet med båda målgrupperna ingår i UM och även elevhälsans uppdrag. Detta behöver dock stärkas upp, liksom verksamheten Humlan inom gymnasieskolan. Dessa verksamheter är särskilt lämpliga för att möta flickornas behov.</p> <p>Utökad tillgång till kompetenser som ungdomspsykiater och psykiater på UM skulle förbättra möjligheterna.</p> <p>Förslag; Närhälsans verksamhet MUX, mottagning för unga vuxna, kompletterar VC uppdrag. Idag en mindre enhet. Utökas med upptagningsområde för hela Göteborgsområdet.</p> <p>Flyktingmedicinsk mottagning inom Närhälsan med psykosociala insatser, även ta emot elever på gymnasiet över 18.</p> <p>Kris och trauma enheten ökar samverkan med elevhälsan inom gymnasieskolan.</p> <p>Kommunala aktivitetsansvaret omfattar ca 2000 ungdomar i Göteborg, de ungdomar som inte går på gymnasieskolan.</p> <p>Målgruppen saknar elevhälsa.</p> <p>Konsultationsmöjligheter utökas, struktureras och utvecklas. Även följas upp.</p>	<p>En rad olika utbildningsinsatser planeras och pågår för personal inom UM och gymnasieskolan till exempel traumautbildning, kulturkunskap, religion, heder mm. Inom gymnasieskolan kommer utbildning i trauma medveten omsorg (TMO) att genomföras.</p> <p>Samtliga verksamheter tydliggör och skapar rutiner med sina vårdgrannar kring konsultationsuppdraget.</p>	<p>Områdeschefer Ungdomsmottagningar CEH/UBF</p> <p>LGS informeras om förslag Arbetsgruppen informera om förslagen i respektive linje</p> <p>LGS informeras Arbetsgruppen informerar linjen</p> <p>Arbetsgruppen informerar linjen Temagrupp Barn och Unga</p>
<p>Beslutsprocesser</p> <p>Beslutsprocesser finns som kan anpassa sig till akuta situationer.</p>	<p>Det saknas en gemensam styrning mellan huvudmännen vid snabba förändringar och i akuta situationer.</p>		<p>LGS informeras</p> <p>Arbetsgruppen informera respektive linje</p>
<p>Gemensamma strategier</p> <p>kommunens och regionens politiker och ledande tjänstemän</p>	<p>Det saknas gemensamma strategier som skapar förutsättningar för en krisberedskap och för att på ett flexibelt sätt kunna använda och samordna våra gemensamma resurser på ett effektivare sätt utifrån barnens och ungdomarnas behov.</p>		<p>Politiska LGS o LGS informeras</p> <p>Arbetsgruppen informera respektive linje</p>

Sammantaget

Arbetsgruppen har träffats och arbetat i workshops vid fyra tillfällen från juni månad 2015. Under sommaren ökade flyktingmottagandet avsevärt och problematiken har sedan dess blivit allt mer akut. På ett övergripande plan har behovet av central ledningsstruktur för akut krisarbete sedan dess blivit tydligt. Likaså behovet av stor flexibilitet av samtliga verksamheter för att klara akuta situationer. Kommuner beskriver hur deras arbete fått ställas om och hur de fått hitta nya lösningar och vägar för att klara av den ökade mängden ensamkommande barn och familjer. Regionens verksamheter beskriver en stor tröghet i omställningen av arbetet. Bedömningen från arbetsgruppen är att behovet av insatser kommer att öka och finnas med under lång tid framöver, bland annat när det gäller stöd till traumatiserade barn och ungdomar med flyktingbakgrund. Detta även om man idag begränsar möjligheterna för flyktingar att komma till Sverige.

Denna arbetsgrupps uppdrag och befogenheter har fokuserats på samverkan mellan kommun och region kring traumatiserade barn med flyktingbakgrund. Arbetsgruppen har definierat förbättringsområden och tagit fram en handlingsplan för arbetet. Ett annat viktigt och tydligt resultat är den kunskap som genererats om varandras verksamheter, utbyte av erfarenheter samt de kontakter som skapats under arbetets gång. Det har bland annat inneburit att huvudmännen haft kunskap om varandra i den egna planeringen samt att man lätt kunnat ta kontakt med varandra. Planeringen av GR:s konferenser under 2016 är ett annat gott exempel på arbetsgruppens delaktighet både när det gäller innehåll och medverkan på konferenserna. Delar av arbetsgruppen fortsätter med att planera och genomföra gemensam kompetensutveckling utifrån behov i det praktiska arbetet i vardagen tillsammans med GR. De medel om 336 tkr som beviljats från LGS kommer att användas för detta ändamål.

Arbetsgruppens uppdrag är fullföljt, en uppföljning av handlingsplanen kommer dock att genomföras inom ett halvår, för att därefter ta förnyad ställning till behov av fortsättning. Flyktingproblematiken och insatser både inom kommun och region har förändrats och utvecklats snabbt under arbetets gång och troligtvis kommer detta att pågå under en längre tid.